

"ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה" (ב, ו)

לכאורי' פרעה הרשע הרי היה אכזר וכתוב שהיה שוחט מילדי ישראל ק"נ ילדים בערב וק"נ ילדים בבוקר ורוחץ בדמם, ואיך יתכן שתתעורר בבתו מדת חמלה ורחמנות. אלא שכאשר פתחה בתיה את התיבה וראתה את צורתו הקדושה של משה רבינו, הושפעה לטובה על ידי ההסתכלות בו, ועלתה בלבה מדת רחמנות, כי הסתכלות בפני צדיק מעוררת באדם מדות טובות. וזהו: "ותפתח ותראהו את הילד", ומתוך כך מיד: "ותחמול עליו", והיינו שנתעוררה בקרבה מדת הרחמנות על ידי ראיית פני צדיק, "ותאמר" אמירה רכה, "מילדי העברים זה".

כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע

א נקודל'ה

"ותשלח את אמתה ותקחה" (ב, ה)

רש"י הביא בשם חז"ל "את אמתה, את ידה, שנשתרבב אמתה אמות הרבה" ולכאורה מה היא חשבה שהיא הושיטה את ידה לקחת את התיבה, הלא ראתה שהיא נמצאת מרחוק, מניין ידעה שיתרחש לה נס ותתארך ידה? אלא מכאן ראייה, שלגבי כל דבר מצוה אין לעשות חשבונות, אין לפקפק ואין לנהוג לפי ההגיון, העיקר הוא הרצון והמעשה – והנס ממילא יבוא.

הרמ"מ מקוצק

ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים (א ה)

כתוב במדרש "עשו שש נפשות היו לו והכתוב קורא אותן נפשות ביתו לשון רבים וכו', יעקב שבעים נפש היו לו והכתוב קורא אותן נפש וכו'". והפסוק כאן מדבר על אחדות עם ישראל כלקח ממכירת יוסף "ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש" - כולם היו באחדות גמורה כאיש אחד ונפש אחד, ואיך הגיעו למדה זו, ע"י "ויוסף היה במצרים" - ע"י שהתבוננו שכתוצאה מפירוד הלבבות היה יוסף במצרים.

נתיבות ברוך

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה" (ו, יב)

משה רבנו היה כבד פה – שלא יאמרו הדורות הבאים שהשפעתו על בני ישראל הייתה בזכות נאומיו היפים וכושר דיבורו המרשים.

באר יצחק

משה היה "ערל שפתים" בגלל שבני ישראל לא שמעו אליו, המנהיג יונק את כוחו מהאמון וההתעוררות של העם אבל אם הם אינם שומעים אליו – מרצו ניטל, ידיו רפות, ופיו ננעל, אילו בני ישראל היו שומעים לו – משה לא היה כבד פה וערל שפתים.

אהבת יונתן

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך – איך יתכן? ישמעני פרעה? זה יהיה הרי חילול השם!!

צדיקים

"ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי כי ידעתי את מכאוביו" (ג, ז)

בפסוק זה הוזכרו שלושה ביטויים שונים. ראיה, שמיעה, ידיעה. שכן, הקב"ה משגיח על עם ישראל, בכל שלושה אופנים הנזכרים. וכן אפשר לרמוז זאת בתיבת "ישראל". שמורכבת מאותיות, יש"ר א-ל, דהיינו, "ישר" אותיות, יודע שומע רואה. "א-ל" ומשגיח עליהם.

חתם סופר

"של נעליך מעל רגליך" (ג, ה)

נשאלת השאלה: לשם מה נדרש הציווי של הקב"ה למשה רבינו להוריד את הנעלים!! הרי אנו היהודים לא חולצים נעלים כשנכנסים לבית הכנסת!! (בשונה מבני דודנו הישמעאלים) אם כן מדוע ה' מצווה את משה לחלוץ נעליו!! והתשובה לכך היא: משה היה צריך להתמנות כמנהיג על בני ישראל. הוא נמצא במדבר בנעליים המגנות עליו מחום החול ומקוצים וברקנים. ה' מבקש ממנו לחלוץ את נעליו כיוון שמנהיג של עם ישראל צריך להרגיש את הצער שמרגישים אחיו ורק כך יוכל להתגייס וללכת ולהוציאם ממצרים.

צדיקים

לכאורה המילים "כי אלך אל פרעה" מיותר, והיה די לומר מי אנכי כי אוציא וגו'. וגם תשובת הקב"ה וזה לך האות צריכה ביאור, איזה קשר יש לאות זה עם שאלת משה. אלא ידוע מאמר חז"ל שאסור להסתכל בצורת רשע, והטעם, מפני שההסתכלות בו מטמאה את גוף הצדיק, ובוודאי ההסתכלות בפרעה שהיה ראש הסט"א, וכדי להוציא את בני ישראל ממצרים - היה צריך איש טהור שידריך את בני" בדרך הטובה והטהורה, וזה מה שאמר משה - מי אנכי שאעשה שני ניגודים, 1. כי אלך אל פרעה להסתכל בצורתו הטמאה, 2. וכי אוציא את בני ישראל ממצרים. אלא שכבר האריכו המפרשים שבדרך הטבע לא היה אפשר שאנשים גרועים ופחותים כמו שהיו אז ישראל במצרים יהיו ראויים מיד בצאתם משם לראות את השכינה ולקבל את התורה, אלא זה היה בדרך נס. וזה מה שאמר לו הקב"ה 'וזה לך האות' - שאעשה לך נס שאעפ"י שתסתכל בפני רשע - בכל זאת כשתצא ממנו - תהיה טהור כבראשונה, ויבהוציאך את העם ממצרים - על אף שהם גרועים ופחותים, מכל מקום יתעבדון את האלקים על ההר הזה' - אעשה לכם נס שתהיו ראויים מיד לראות את השכינה ולקבל את התורה.

כתב סופר

"ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה" (א, א)

לכאורה למה כותבת התורה הבאים מצרימה" שהוא לשון הווה, הרי היה צריך להיות כתוב הלשון עבר "אשר באו מצרימה" ? אלא אפשר לפרש על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א, אשר שלח את אחד מחסידיו להתגורר בברלין. באותה העת פשטה מאוד נגע ההשכלה בברלין והאנשים שהתגוררו בשכנותו של אותו חסיד לא התנהגו על פי דרך התורה. חש החסיד תמיד כגר וזר בסביבתו, ובכל נסיעה שנסע להרה"ק מבעלזא הרבה להתאונן באוזניו על כך, ובקשו שרצונו לעזוב את ברלין ולשוב למקומו הראשון, אך הרה"ק מבעלזא לא הניחו לצאת את ברלין. לאחר זמן בא שוב החסיד להרה"ק מבעלזא, אך לא התאונן באוזניו על אודות מקום מגוריו כמקדם, פנה אליו הרה"ק מבעלזא ושאלו מה בדבר שכניך, השיב לו החסיד כי ב"ה הורגל למצבו, ושוב אינו מרגיש כגר וזר בין שכניו. כששמע זאת הרה"ק מבעלזא, פנה אל החסיד ופקד עליו לעקור מיד מברלין ולעבור להתגורר בין אנשים יראים ושלמים, שכל זמן שהרגיש

עצמו זר ומנוכר בסביבתו - אזי מובטח הוא שלא ילמד ממעשיהם, אך ברגע שנעשה כתושב ביניהם, יש לחשוש שמא ילמד חלילה ממעשי שכניו, לכן ציווה עליו הרה"ק מבעלזא שיעזוב את מקום מגוריו. לפי זה מבואר היטב הפסוק כאן שכתוב 'הבאים מצרימה' בלשון הווה, שבשעה שירדו בני ישראל לארץ מצרים, לא באו להשתקע שם אלא לגור שם באו כגרים וזכרים, ובאמת כל אותם שנים שהיו בני ישראל בארץ מצרים לא שינו שמם ולבושם ולא למדו ממעשי ארץ מצרים הרעים, והיו תמיד בבחינת 'הבאים' כמו שעכשיו באו, וזה גם מה שכתוב בתחילת ההפטרה השבוע 'הבאים ישרש יעקב' - יעקב השריש להם את הענין הזה של תמיד לחיות במצב של כאילו עכשיו באו.

כ"ק אדמו"ר מהרשני"נ מלעלוב זי"ע

א זיס ווארט

"למה תכה רעך... אכן נודע הדבר" (ב, יג-יד)

את המראה הזה הוא לא יכול היה לסבול. משה רבינו רואה יהודי, איש עברי, מרים ידו להכות את רעהו. נורא ואיום. בזעזוע רב הוא פונה למרים היד: "ויאמר לרשע למה תכה רעך?" הרשע מעיז פנים ומתחצף: "מי שמך לאיש שר ושופט עלינו? הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי?" משה רבינו מגיב: "אכן נודע הדבר". רש"י במקום מפרש לפי פירוש אחד ש"אכן נודע הדבר" הוא "כפשוטו". כלומר: נודע הדבר שהרגת את המצרי. מבאר בעל ה"קרון לדוד", את הפסוק בפרשתנו: משה רבינו לא ידע מי מהשניים צודק, לפיכך אמר "למה תכה רעך", הוא רק לא ציין אל מי מכוונת ההערה. הרשע שהרים ידו על חברו, השיב בהתנשאות: "מי שמך לאיש שר ושופט עלינו", בתשובתו החצופה גילה שהוא - הוא הרשע. כלל זהב לימדנו רבינו משה: כיצד בודקים...
במחשבה תחילה

"כי מן המים משיתהו" (ב, י)

לכאורה היה יכול להיות כתוב "ממים משיתהו" כך שהאותיות "ני" ו"ה" היו מתייתרות, למה הפסוק כתב "מן המים משיתהו" אלא כל העניין שמשה רבנו לא נכנס לארץ ישראל היה בגלל שהכה בסלע במקום לדבר ובפרשת בהעלותך כתוב שאלדד ומידד התנבאו במחנה ורש"י כותב שהתנבאו "משה מת ויהושע מכניס" לכאורה איך יודעים שזה מה שהם נתנבאו? על פי הפסוק כאן - שאלדד ומידד התנבאו "במח-נה" - מלשון "מח" - תמחק אותיות "נה" של 'מן המים משיתהו' ואז נשאר רק "ממים" שזה ר"ת "משה מת ויהושע מכניס".

חנוכת התורה